

Vad kan vi förvänta oss när vi kliver in i en allmän samlingslokal vad gäller teknisk utrustning? På vilken ambitionsnivå ska föreningen placera sina egna önskemål och krav? Och hur kan tekniken öka tillgängligheten?

Teknik som öppnar dörrarna för fler

Att se lokalen som en viktig del av samhället, att ställa sig frågan vilken roll den kan spela för invånarna i upptagningsområdet är viktiga perspektiv att ha med sig. Men det är ju också de som är aktiva i föreningen just nu som ska förvalta och nyttja platsen. Det gäller att hitta balansen mellan att inte ta i för mycket och att bygga in sig i lösningar som inte går att bygga vidare på. Mikael Ekbäck, chef för scenteknik på Riksteatern, ger ett exempel.

– Vid indragning av el i fastigheten kan det vara värt att anpassa till ett högre effektuttag, en kabel som klarar 63 ampere. Sen kan man välja en mindre huvudsäkring, vilken kostar mindre i elnätsavgift, men då är det möjligt i framtiden att säkra upp vid behov.

Mikael berättar att Riksteatern idag har ett lägre elbehov vid sina produktioner:

– Det beror ju på den tekniska utvecklingen, med bland annat LED-armatur som drar mindre ström.

Alf Lindberg, ombudsman på Hörselskadades Riksförbund, HRF, tipsar också om hjälpmedel som är bra att tänka på vid ny- eller ombyggnad.

– En slinga som är mindre känslig för störningar, ger jämnare ljud i hela lokalen och minskar överhörning, kallas för fasförskjutet. Den ska läggas under golvet ytskikt och består av två slingor som läggs omlott, säger Alf Lindberg.

Om en stor ombyggnation inte är aktuell och lokalen ligger avskilt finns det andra lösningar.

– Den enkla slingan, som också kallas periferislinga, passar just lokaler som är relativt fria från elektromagnetiska störningar och där överhörning

Hörselskadades Riksförbunds Slingkollen åker runt i olika lokaler och testar hörslingor. Foto: HRF

Eva Aspling, Filmpool Nord. Foto: Stefan Ek

utanför lokalen inte spelar så stor roll, vilket borde gälla för de flesta bygdegårdar, säger Alf Lindberg. Periferislingan är också lätt att installera, då den kan dras längs väggen.

När det gäller om- eller nybyggnation har Mikael Ekbäck några andra råd vad gäller lokals utformning.

– Tänk gärna lite större för att inte bli begränsad i framtiden; ta till exempel höjd i konstruktionen för att ge plats för lingångar [en lyftanordning med flera stål vajrar, som används för att lyfta dekor, ljus etcetera] eller att planera för loger till scenkonstbesök.

Ibland klagas det på att just logen bara står tom, men Mikael menar att det kan användas till annat dessemellan. Mötes- eller konferensrummet kan ju anpassas för att också kunna omvandlas till en loge.

TIPS FÖR ATT ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN

Vad bör finnas i en allmän samlingslokal?

- » Mikrofoner – minst en handmikrofon och en mygga eller headset
- » Högtalare
- » Hörslinga
- » Projektor
- » Filmduk
- » Wifi

Allmänna tips vid inköp och installation

- » Använd er av en lokal återförsäljare för att lättare kunna få support.
- » Ta kontakt med läns kulturinstitutionerna – kanske har de tips på lokala återförsäljare?
- » Tekniken ska vara lätt att använda – något att tänka på redan vid installationen.
- » Gör en enkel instruktion till

all utrustning som placeras synligt samt märk upp allting tydligt så att alla kan använda sig av utrustningen så att kunskapen inte är personbunden.

- » Dra kablarna så att ingen snubblar på dem. Kablage från uppspelningsenhet till projektor bör dras i kabelkanaler och gärna i taket.

Anpassa lokal till scenkonst

- » Riksteatern har tagit fram ett material med råd och riktlinjer vid projektering av scenkonstlokaler. Den finns att hämta på BR:s hemsida i Materialbanken.
- » Den förening som vill anpassa lokalen till scenkonst kan ta kontakt med Mikael Ekbäck, på Riksteatern, som kan hjälpa till i arbetet. E-post: mikael.ekback@riksteatern.se

Vilken teknik behövs i en allmän samlingslokal och hur kan den öka tillgängligheten? Köp inte in mer teknik vad som behövs under en vanlig vecka utan hyr in när det behövs är ett av råden.

Foto: Adobe Stock

Mikael Ekbäck, Riksteatern.

Foto: Mikael Ekbäck

Alf Lindberg, Hörselskadades Riksförbund.

Foto: HRF

Foto: Mikael Ekbäck

Ledstrålkastare blir vanligare och billigare hela tiden och de kräver inte så mycket ström.

–En förening hade köpt in bord som sammansatta bildade ett stort konferensbord, men utplacerade längs väggarna blev perfekta sminkbord, säger Mikael Ekbäck.

På Hörselskadades Riksförbund, arbetar de för ett hörselsmart samhälle.

–Enligt SCB är det cirka 1,5 miljoner invånare som idag har en hörselnedsättning, varav 500 000 använder hörapparat, säger Alf Lindberg.

Han säger att enligt Boverkets byggregler ska det finnas hörslinga i lokaler som tar 50 personer eller fler – en gräns som HRF tycker är alldeles för hög. Vad gäller krav på högtalarförstärkning finns det inga regler, bara det allmänna kravet på god hörbarhet.

–Viktigaste komponenten i ett ljudsystem är mikrofonen, säger Alf Lindberg. Använd aldrig en rundupptagande mikrofon.

Eva Aspling, filmkonsulent på FilmPool Nord, knyter an till vikten av ett bra ljud.

–Jag vill poängtera vikten av en bra ljudupplevelse vid filmvisningar. Ljudet är minst lika viktigt som bilden, säger Eva Aspling. Det behöver dock inte vara så dyrt för att vara bra, idag kan man hitta fina ljudsystem till lågt pris.

–Aktiva högtalare är en bra

lösning för de flesta lokaler, säger Mikael Ekbäck. De kan lätt flyttas mellan olika rum och det är lätt att koppla in en mikrofon eller en mobiltelefon.

Eva Aspling ger också tips vad gäller projektorn:

–Vid köp av projektor är det väldigt viktigt att titta på ljusstyrkan för att kunna få till en bra bild. Hur ljusstark projektorn behöver vara beror bland annat på placeringen, hur stor lokalen är och vad den ska användas till.

–En stor filmduk skapar en bättre filmupplevelse, säger Eva Aspling.

Placeringen av projektorn är också viktig. Ställ den så rakt framför duken som möjligt och använd ingen keystone-korrigerings [digital korrigerings av sneda vinklar i bilden som beror på att projektorn lyser snett mot filmduken] som försämrar bilden. Tänk på att det ska vara behagligt att se på film – sätt inte filmduken för högt upp eller för långt ner.

Men så är det frågan om hur mycket teknik som behövs i samlingslokalen.

–Jag brukar säga att man inte ska köpa in mer utrustning än vad som används en vanlig vecka, säger Mikael Ekbäck.

Han menar att det är bättre att hyra in utrustning vid större arrangemang.

–Inled ett samarbete med en

”Enligt SCB är det cirka 1,5 miljoner invånare som idag har en hörselnedsättning, varav 500 000 använder hörapparat”

Aktiva högtalare kan lätt flyttas mellan olika rum och det är lätt att koppla in en mikrofon eller en mobiltelefon. Foto: Mikael Ekbäck

lokal uthyrare, så att ni pratar samma språk. Stora teknikinvesteringar, som inte används, blir kostsamt i längden då det också ska underhållas, säger Mikael Ekbäck.

Apropå underhåll av teknik; när hörslingan är installerad och klar och det är dags för ett arrangemang och ljudutrustningen sätts igång. Hur gör vi då för att testa hörslingan när ingen i arrangörgruppen har egen hörapparat?

–Det är inga problem, säger Alf Lindberg. Det finns åtminstone två olika testapparater på marknaden, ett annat tips är att ta kontakt med någon av våra medlemsföreningar. Genom vårt projekt Slingkollen, är de ute och testar hörslingor.

Det finns många bra kontakter att ta för att få tips och råd inför sina teknikinköp. Mikael Ekbäck på Riksteatern hjälper gärna till vid anpassning av en lokal för scenkonst. Kanske teknikansvarige på läns kulturinstitutionen kan berätta om sina erfarenheter. I flera regioner finns också exempelvis filmkonsulenter som ibland även kan tipsa om olika teknikutlösningar. Att besöka grannföreningen kan också ge svar på en del frågor, genom att dela med sig av sina erfarenheter och lära av varandra.

**ANNA ÖHMAN
STEFAN LÖFGREN**